

Рекомендації міжнародної наукової конференції «Професійний імідж бібліотекаря інформаційного суспільства»

8–10 жовтня 2002 р. у м. Києві Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського спільно з Асоціацією бібліотек України і Радою директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів академій наук – членів Міжнародної асоціації академій наук було проведено міжнародну наукову конференцію «Професійний імідж бібліотекаря інформаційного суспільства».

У рамках конференції, в роботі якої взяли участь провідні фахівці з усіх регіонів України, близького та далекого зарубіжжя, відбулися два пленарні засідання, працювали шість секцій, три круглих столи, два семінари-практикуми. Проведено засідання Асоціації бібліотек України і Ради директорів наукових бібліотек та інформаційних центрів академій наук членів Міжнародної асоціації академій наук, експонувалися книжкові виставки, відбулися презентації нових видань.

На конференції розглядався комплекс проблем, пов'язаних з трансформацією поняття професійного іміджу бібліотекаря в умовах інформаційного суспільства, серед яких: підтримка ролі бібліотекаря як хранителя та носія історичної пам'яті; вимоги до нього як технолога і організатора, менеджера і маркетолога інформаційної індустрії; питання взаємовідносин бібліотекаря і користувача; проблеми інтеграції знань і професій у бібліотечній діяльності; використання можливостей інноваційних форм навчання; розвиток фахової періодики як впливового чинника формування бібліотечної професії.

Зважаючи на зміни в змісті діяльності працівників бібліотек, підвищенні їх значимості у розвитку документно-когнітивної сфери інформаційного суспільства в епоху глобалізації, конференція зазначає, що бібліотеки та інформаційні служби є важливими брамами до ресурсів Інтернету, вони пропонують зручне середовище, рекомендації та допомогу для подолання бар'єрів, що існують через різницю у можливостях користування ресурсами, технологіями та навчанням.

У той же час на конференції зазначалося, що існуючий статус бібліотек і бібліотечних працівників не адекватний їх ролі в суспільстві, використання значного інформаційного потенціалу бібліотек для інноваційного розвитку України гальмується слабкою комп'ютерно-телекомунікаційною базою бібліотек, фахова освіта та наука потребують змін з огляду на сучасний зміст бібліотечної діяльності.

Ураховуючи, що в умовах переходу до інформаційного суспільства бібліотеки трансформуватимуться в його визначальні інституції, інформаційні серцевини виробничих, наукових, освітянських і культурологічних структур, а бібліотечні фахівці – у технологів і організаторів інформаційної сфери, **конференція рекомендує:**

У галузі правового забезпечення діяльності бібліотек:

- національним бібліотекам і бібліотечним асоціаціям ініціювати розробку та прийняття нормативних

актів щодо надання бібліотечно-інформаційним працівникам бібліотек статусу наукових працівників;

- в умовах переходу до інформаційного суспільства вважати за доцільне організувати підготовку фахівців вищої кваліфікації за спеціальностями, згрупованими в цикл «Інформаційні науки», й підготувати пропозиції до Вищої атестаційної комісії України щодо введення до цього циклу спеціальностей: «Науково-інформаційна діяльність», «Інформаційні системи», «Бібліотекознавство та бібліографознавство»;

- бібліотечним асоціаціям України рекомендувати розробити Кодекс етики сучасного бібліотекаря з урахуванням визначення соціальної відповідальності професії і морально-етичних норм бібліотечно-бібліографічного обслуговування в умовах інформатизації суспільства.

У галузі наукових досліджень:

- національним бібліотекам та бібліотечним асоціаціям започаткувати комплекс досліджень щодо визначення основних пріоритетів у формуванні позитивного іміджу бібліотеки і бібліотекаря, розробки сучасної концепції сприйняття споживача інформації як рівноправного суб'єкта бібліотечних відносин;

- НБУВ за сприяння Асоціації бібліотек України та Ради директорів МААН створити онлайн-центр обміну фаховою інформацією та постійно діючу електронну конференцію «Бібліотеки: інновації, стратегії, технології»;

- створити при Інформаційно-бібліотечній раді НАН України Термінологічну комісію з бібліотечної справи, доручивши їй підготовку енциклопедичного словника сучасної бібліотечної та інформаційної термінології;

- фондоутримувачам рукописних книг, стародруків та рідкісних видань XIX–XX ст. активізувати роботу зі створення Державного реєстру книжкових пам'яток як складової реєстру національного культурного надбання та програми ЮНЕСКО «Пам'ять світу»;

- започаткувати бібліографічне видання – серію «Діячі бібліотечної справи».

У галузі створення та впровадження новітніх інформаційних технологій:

- бібліотекам усіх систем і відомств спрямувати розвиток новітніх технологій на створення інформаційної бази інноваційного розвитку України;

- звернути першочергову увагу на впровадження комп'ютерних технологій для забезпечення оперативності, релевантності, повноти і якості задоволення інформаційних потреб, удосконалення бібліотечно-бібліографічних послуг, створення комфортного інформаційного середовища;

- впроваджувати в практику діяльності бібліотек усіх систем і відомств змістовні форми і методи задоволення інформаційних потреб користувачів, підвищу-

вати культуру бібліотечного обслуговування, інформаційну культуру читачів;

- всіляко сприяти трансформації бібліотечних фахівців з посередників між виробниками та користувачами інформаційних ресурсів у технологів і організаторів інформаційної сфери.

У галузі підготовки та підвищення кваліфікації кадрів:

- національним бібліотекам і профільним навчальним закладам налагодити систему безперервної бібліотечної освіти, приділивши особливу увагу новим інформаційно-освітнім технологіям, інноваційним формам навчання, розвитку системи дистанційної освіти;

- у системі бібліотечної освіти забезпечити підвищення рівня загальногуманітарних знань і підготовку бібліотечних фахівців як інформаційних інноваторів – спеціалістів з аналітико-синтетичної обробки документальних інформаційних потоків та менеджерів інформаційного обслуговування;

- налагодити систему перепідготовки фахівців з вищою освітою інших спеціальностей, при цьому врахувати перелік профільних (бібліотечних та інформаційних) дисциплін для включення в стандарти освіти вищих навчальних закладів відповідно до рекомендацій ІФЛА;

- національним бібліотекам із залученням провідних бібліотек України здійснити підготовку «Довідника бібліотекаря» для спеціалістів-практиків у традиційній та електронній формах.

У галузі розвитку фахової періодики:

- для координації висвітлення результатів реалізації проектів фахових асоціацій, їх інформаційного забезпечення створити секцію бібліотечної преси в Асоціації бібліотек України;

- рекомендувати редакціям фахових журналів скоротувати роботу щодо висвітлення досвіду зарубіжних бібліотек за матеріалами зарубіжних періодичних видань.

Культурно-просвітницька діяльність НБУВ

Українські сторінки Вітчизняної війни 1812 року

На завершення 2002 року – Року України в Росії, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського спільно з Представництвом в Україні Російського центру міжнародного наукового та культурного співробітництва при Міністерстві закордонних справ Росії провели наукові читання на тему «Українські сторінки Вітчизняної війни 1812 року» (з нагоди 190-річчя).

Організатори цієї акції мали за мету привернути увагу громадськості до подій нашої спільної історії та ввести у науковий обіг маловідомі широкому загалу матеріали досліджень української та російської науки про участь українців у війні 1812 року. Адже це – одна з героїчних сторінок нашої минувшини, яка хвилювала сучасників тих подій і нині хвилює їх нащадків. «Гроза 1812 року» знову і знову привертає до себе увагу дослідників, залишаючись у колі вічних тем історичної науки. Спеціально про війну 1812 року, або як її називали «Російську Іліаду», написано понад десять тисяч книг і статей, не кажучи про величезну кількість дописів у світовій літературі про Наполеона, котра ще до 1908 року включала двісті тисяч назв.

У рамках наукових читань працювали дві секції: історична «Українські сторінки Вітчизняної війни 1812 року» та літературно-художня «Вітчизняна війна 1812 року в творах сучасників і нащадків».

З вітальним словом до присутніх звернувся Г. Б. Вишинський, Радник Посольства Російської Федерації в Україні. Відкрила наукові читання Н.Б.Захарова, керівник культурно-просвітницького центру НБУВ.

Про український театр бойових дій у Вітчизняній війні 1812 року йшлося у доповіді наукового співробітника Інституту історії України НАН України О. М. Машкіна. Доповідь наукового співробітника Національного інституту проблем міжнародної безпеки О. А. Вусатюка «1812 рік: нашість об'єднаної Європи і формування провідних стереотипів поведінки у східно-слов'янському культурогенезі XIX–XX ст.» набула філософського звучання і викликала велике зацікавлення ауди-

торії. Краєзнавчі аспекти заявленої тематики представив учасникам читань директор Державного музею історії Олександрівського району Кіровоградської області В. В. Білошапка. З інтересом присутні сприйняли доповіді гостей з Росії: О. К. Афанасьєва, провідного наукового співробітника, та Л. Л. Бойчук, старшого наукового співробітника Державного історичного музею. Дослідник-бібліограф з Полтави Л. І. Саприкіна присвятила свою доповідь похованням учасників Вітчизняної війни 1812 року на території України. Яскравою та поетичною була доповідь директора Російського культурного центру у Львові, професора В. В. Провозіна «Війна 1812 року в поезії О. С. Пушкіна».

Для учасників наукових читань з нагоди 190-річчя Вітчизняної війни 1812 року та для читачів найбільшої бібліотеки України, які цікавляться історією, розгорнуто тематичну книжкову виставку. Майже 220 видань XIX–XX ст. з фондів бібліотеки представляють широкому читацькому загалу українські та російські видання про події початку XIX ст.

Експозиція складається з десяти розділів, де представлені документи загального характеру, присвячені Вітчизняній війні 1812 року; видання про найвідоміші битви, народне ополчення та участь різних міст і регіонів у війні; персоналії учасників бойових дій, мемуари, епістолярна спадщина. В окремому розділі представлено літературу про участь України у Вітчизняній війні 1812 року. Завершує експозицію розділ «Війна 1812 року у мистецтві».

На завершення наукових читань представники Державного історичного музею з Москви подарували представникам НБУВ нове видання (Епоха 1812 года : Исследования. Источники. Историография : К 190-летию Отечественной войны 1812 года : Сборник материалов // Труды ГИМ. – М., 2002. – Вып. 132. – С. 312), яке відразу посіло почесне місце на тематичній виставці.

*Антоніна Шеремет,
зав. науково-просвітницького сектору*